

Роль науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів у системі МВС України

Наталія Колеснік

старший судовий експерт, відділ дактилоскопічних досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Дніпропетровського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України, м. Дніпро, Україна, e-mail: nataliekolesnic@gmail.com

Метою проведеного дослідження є визначення ролі науково-дослідних експертно-криміналістичних центрів у системі Міністерства внутрішніх справ України. У роботі здійснено всебічний аналіз сучасного стану НДЕКЦ, окреслено основні напрямки їх розвитку, а також розглянуто питання професійної підготовки та підвищення кваліфікації судових експертів.

Ключові слова: науково-дослідні експертно-криміналістичні центри; Міністерство внутрішніх справ; судові експертизи; судові експерти.

The Role of Research Forensic Centers in the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine

Nataliia Kolesnik

The purpose of this study is to define the role of scientific research forensic centers within the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The paper provides a comprehensive analysis of the current state of these centers, outlines key directions for their further development, and addresses the issues of professional training and advanced qualification of forensic experts

Keywords: research and development forensic centers; Ministry of Internal Affairs; forensic examinations; forensic experts.

Науково-дослідні експертно-криміналістичні центри (далі — НДЕКЦ) є невід'ємною частиною Міністерства внутрішніх справ (далі — МВС) України. Вони відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного розслідування злочинів, наданні науково-технічної підтримки слідчим і оперативним підрозділам, а також у розробленні новітніх методик і технологій у сфері криміналістики. Завдяки діяльності НДЕКЦ правоохоронні органи можуть здійснювати більш точні та надійні розслідування, що сприяє встановленню об'єктивної істини та забезпеченню справедливості.

Основні завдання НДЕКЦ є фундаментальними для забезпечення ефективного функціонування системи МВС України. Ці завдання охоплюють широкий спектр діяльності, що сприяє точному та надійному розслідуванню злочинів, розвитку криміналістичної науки, упровадженню новітніх методик і технологій, а також підготовці висококваліфікованих експертів.

Проведення судових експертиз є однією з найважливіших функцій НДЕКЦ. Експертиза містить аналіз фізичних доказів: таких, як відбитки пальців, сліди на місці злочину, біологічні матеріали, хімічні речовини

та інші об'єкти, що мають доказову цінність. Від якості та точності проведених експертиз значною мірою залежить результат розслідування кримінальних справ. Експерти НДЕКЦ мають високу кваліфікацію та застосовують сучасне обладнання, що дає їм змогу проводити глибокий аналіз і надавати обґрунтовані висновки, які можуть бути використані в суді. Це забезпечує об'єктивність розслідувань і сприяє встановленню істини у кримінальних справах [1].

Наукові дослідження, що проводяться НДЕКЦ, сприяють розвитку криміналістичної науки та вдосконаленню методик розслідування. Наукова діяльність містить вивчення нових методів аналізу доказів, дослідження ефективності наявних методик, розроблення інноваційних технологій та інструментів для збору і аналізу доказів. Наприклад, дослідження в галузі ДНК-аналізу дають змогу ідентифікувати злочинців з високою точністю навіть за мінімальної кількості біологічного матеріалу. Розроблення нових хімічних методів допомагає виявляти й аналізувати сліди речовин, які раніше не ідентифікували. Ці наукові досягнення значно підвищують ефективність роботи правоохоронних органів і сприяють більш точному розслідуванню злочинів.

Окрім того, НДЕКЦ активно займаються впровадженням новітніх технологій, які дають змогу покращити процес збору та аналізу доказів. Застосування таких сучасних технологій, як автоматизовані системи для ідентифікації відбитків пальців, 3D-сканування місць злочину, цифрові аналіза-

тори слідів, значно підвищує точність і швидкість проведення експертиз. Упровадження подібних технологій потребує постійного навчання та підвищення кваліфікації експертів, що є ще одним важливим завданням НДЕКЦ. Центри організовують тренінги, семінари та курси для своїх працівників, що допомагає їм залишатися на передовій криміналістичної науки та технологій [2].

Професійна підготовка та підвищення кваліфікації експертів є критичними для забезпечення високого рівня експертної діяльності. НДЕКЦ розробляють і впроваджують програми навчання, які містять теоретичні знання та практичні навички, необхідні для проведення високоякісних експертиз. Співпраця з міжнародними організаціями та науковими установами дає змогу українським експертам брати участь у міжнародних тренінгах і стажуваннях, де вони можуть переймати передовий досвід та методики, застосовувані у світовій практиці. Це сприяє не лише підвищенню кваліфікації експертів, а й інтеграції української криміналістичної науки у міжнародне співтовариство.

Основні завдання НДЕКЦ — це проведення судових експертиз, наукових досліджень у галузі криміналістики, розроблення нових методик і технологій для розслідування злочинів, а також професійна підготовка та підвищення кваліфікації експертів. Виконання цих завдань є критично важливим для забезпечення об'єктивного та надійного розслідування злочинів, розвитку криміналістичної науки та підвищення

ефективності роботи правоохоронних органів. НДЕКЦ відіграють ключову роль у системі МВС, забезпечуючи високий рівень науково-технічної підтримки для слідчих і оперативних підрозділів, що сприяє встановленню справедливості та захисту прав громадян.

Проведення судових експертиз є однією з ключових функцій НДЕКЦ, які відіграють вирішальну роль у процесі розслідування злочинів та встановлення істини у кримінальних справах. Експерти НДЕКЦ проводять різноманітні види експертиз — дактилоскопічні, трасологічні, балістичні, почеркознавчі, хімічні, біологічні та ін. Ці експертизи забезпечують збирання, аналіз та інтерпретацію доказів, що мають критичне значення для судових розглядів [3].

Значення НДЕКЦ для системи МВС також полягає у забезпеченні професійної підготовки та підвищення кваліфікації експертів. Центри організовують навчальні програми, тренінги та семінари, що допомагають експертам постійно вдосконалювати свої знання та навички. Це сприяє підвищенню якості проведених експертиз та забезпечує високу професійну компетентність працівників НДЕКЦ. Завдяки постійному підвищенню кваліфікації експерти можуть упроваджувати новітні методики та техноло-

гії у свою роботу, що підвищує ефективність розслідувань.

Важливим аспектом діяльності НДЕКЦ є їхня роль у міжнародній співпраці. Центри активно співпрацюють з міжнародними організаціями — такими, як Інтерпол, Європол, — а також із криміналістичними центрами інших країн. Це дає змогу обмінюватися досвідом, упроваджувати найкращі світові практики та технології, брати участь у спільних наукових дослідженнях та проєктах. Міжнародна співпраця сприяє гармонізації національних методик і процедур з міжнародними стандартами, що підвищує довіру до результатів експертиз, проведених в Україні, та сприяє їх визнанню на міжнародному рівні [4].

Отже, можна підсумувати, що науково-дослідні експертно-криміналістичні центри відіграють особливу роль у структурі МВС, оскільки забезпечують сучасну науково-технічну підтримку розслідувань і проведення експертиз. Вони займаються розробленням інноваційних методик, упровадженням новітніх технологій у криміналістику та здійснюють підготовку фахівців у цій галузі. Усе це дає змогу не лише підвищити якість і швидкість розслідувань, а й отримувати більш обґрунтовані результати, що критично важливо для забезпечення справедливості та правосуддя.

Перелік джерел посилання

1. Бондаренко-Берегович В.В. Сучасний стан розвитку судово-експертної діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 322—325. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2024/82.pdf (дата звернення: 14.04.2025).
2. Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України : затв. наказ. МВС України від 03.11.2015 р. № 1343 (у ред. наказу МВС України від 22.12.2021 р. № 972). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1390-15#Text> (дата звернення: 14.04.2025).

3. Костенко В. М., Шмига В. О. Іноваційні технології у криміналістиці: сучасний стан та перспективи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 9. С. 316—318. URL: http://lsej.org.ua/9_2022/76.pdf (дата звернення: 14.04.2025).
4. Яценко І. І. Завдання та принципи міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. *Вісник Харківського університету внутрішніх справ*. 2020. № 3. С. 208. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=U-JRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhnuvs_2020_3_23 (дата звернення: 14.04.2025).